

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*

โรจน์รวี พจน์พัฒนาพล**

ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล***

ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 726 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์ผู้สอนจำนวน 13 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นด้านผู้สอนมากเป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นการวัดและประเมินผล ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเนื้อหา ด้านสื่อการสอน และด้านหนังสือเรียนและสิ่งแวดลอม ตามลำดับ

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านผู้สอน อาจารย์ผู้สอนต้องแจ้งวัตถุประสงค์และเนื้อหาของรายวิชาอย่างชัดเจน สอดแทรกคุณธรรมและแนวคิดในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนะนำแหล่งศึกษาความรู้เพื่อใช้ค้นคว้าประกอบ การเรียนได้อย่างกว้างขวาง ด้านเนื้อหา เน้นหลักสามห่วง สองเงื่อนไข โดยมีคำอธิบายถึงหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันและด้านเงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม ต้องเน้นหลักธรรมพื้นฐานที่สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นกิจกรรมการทำบัญชีรายรับรายจ่าย การศึกษาพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสและพระราชกรณียกิจ และกิจกรรมศึกษาประวัติชีวิตของบุคคลให้นักศึกษามีส่วนร่วมเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสนใจ ด้านสื่อการสอน ต้องจัดแหล่งเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการผลิตสื่อและเอกสารประกอบการสอนที่ทันสมัย ด้านห้องเรียนและสิ่งแวดลอม ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีบรรยากาศร่มรื่น เป็นธรรมชาติ ห้องเรียนมีความพร้อมสำหรับใช้สื่อประกอบการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ต้องชี้แจงวิธีการวัดและประเมินผลก่อนการเรียน มีการวัดผลและการประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้ความสำคัญกับพฤติกรรม ทัศนคติที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

*ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยกิจกรรมจำนวน 15 กิจกรรม ได้แก่ 1) ศึกษาพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง 2) การทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน 3) การทำบันทึกกิจวัตรประจำวัน 4) การวาง เป้าหมายชีวิต 5) การศึกษาพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง 6) การศึกษาประวัติชีวิตของบุคคลด้านเศรษฐกิจพอเพียง 7) การปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8) สร้างธุรกิจแนวคิดใหม่ ด้วยหลักธรรมาภิบาล และบรรษัทภิบาล 9) สวนครัวในสังคมเมือง 10) ผักอินทรีย์ กินดี อยู่ดี ชีวิตปลอดภัย 11) เยาวชนไทยไม่ตกเป็นทาสวัตถุนิยม 12) การลดภาวะโลกร้อน 13) การรณรงค์การประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ 14) การลดขยะ 15) การรักษาสัตว์แวดล้อม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะเพื่อให้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยนับเป็นเวลานานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ต่อมาภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อหลุดพ้นจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2549, หน้า 1-2) ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้การปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้การปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง คุณภาพการศึกษาต้องสามารถพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม มีคุณธรรม

รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 1) การพัฒนาคนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ถ้าคนส่วนใหญ่มีคุณภาพ มีความคิดในทางที่ดี มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ สังคมก็จะมีการสร้างสรรค์ในทางที่ดี มีความสงบร่มเย็น และมีสภาพแวดล้อมที่ดี อันจะนำไปสู่การที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี (สรรเสริญ วงศ์ช่อม, 2549, หน้า 10)

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เข้ามารับผิดชอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาดตามนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนัก สำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย

การจัดการเรียนการสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพสังคม โดยต้องปลูกฝังให้นักศึกษามีลักษณะการรู้จักตนเอง มีวินัยในตนเอง รักการเรียนรู้ มีเหตุผล รู้จักคาดการณ์อนาคต มีหลักคิดในการดำเนินชีวิตและรู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการวิจัยจึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สถาบันอุดมศึกษาในบริบทของสังคม

เมืองและสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ นำไปปรับใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้การเรียนรู้กว้างขวางและบรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น อันจะยังประโยชน์ต่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
3. เพื่อจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้กำหนดกรอบแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2551) แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Gagne & Briggs (1974) แนวคิดการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2554) และแนวคิดการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2550)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพสังคม
2. ได้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปปฏิบัติได้จริง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เลือกแบบเจาะจงจากมหาวิทยาลัยที่มีหลายวิทยาเขตและทุกวิทยาเขตอยู่ในกรุงเทพมหานคร

2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

2.1 นักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 726 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 อาจารย์ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 13 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครใน 6 ด้าน คือ ด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านห้องเรียนและสิ่งแวดล้อม และด้านการวัดและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน
ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 726 คน

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เครื่องมือ ได้แก่ แบบ สัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างโดยมีประเด็นคำถาม ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านห้องเรียน และสิ่งแวดล้อม และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อใช้ในการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 13 คน

ตอนที่ 3 การสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยการนำผลการวิจัยมา จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 15 กิจกรรม และ นำคู่มือนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 คน เป็นผู้ตรวจสอบ พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 726 คน เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.20 และเพศชาย คิดเป็น ร้อยละ 39.80 ระดับชั้นปีที่ศึกษา ชั้นปีที่ 2 มีจำนวน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.83 รองลงมา ชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 24.52 อันดับสาม ชั้นปีที่ 3 คิดเป็น ร้อยละ 20.66 และชั้นปีที่ 4 มีจำนวนน้อยที่สุด คิด เป็นร้อยละ 7.99 คณะที่ศึกษา พบว่า ศึกษาอยู่ใน คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.51 รองลงมา ได้แก่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และ การออกแบบ คิดเป็นร้อยละ 11.85 อันดับสาม ได้แก่ คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น คิดเป็น ร้อยละ 10.33 และน้อยที่สุด คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 5.09 กิจกรรมประกอบ การเรียนรู้ที่ นักศึกษาได้ปฏิบัติ ประกอบด้วยกิจกรรมเกี่ยวกับการทำ บัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน มีจำนวนนิสิตนักศึกษาได้

ปฏิบัติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.19 รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับการทำบันทึกกิจกรรมประจำวัน คิดเป็น ร้อยละ 84.72 อันดับสาม ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับการ วางเป้าหมายชีวิต คิดเป็นร้อยละ 84.58 และกิจกรรมที่ มีจำนวนนิสิตนักศึกษาได้ปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรม เกี่ยวกับการศึกษาประวัติชีวิตของบุคคลด้านเศรษฐกิจ พอเพียง คิดเป็นร้อยละ 61.79

ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมมีการปฏิบัติ ตามหลักการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก เนื่องจากมีการ ประชุมวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่าง ผู้สอนเป็นประจำทุกภาคเรียนเกี่ยวกับแนวทางการจัด กิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์รายวิชา รายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรมที่ใช้ นอกจากนี้ยังมี การสำรวจความพร้อมของห้องเรียน ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนและการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนกำหนดวิธีการ และเกณฑ์การวัดผลและ ประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็น ไปอย่างมีมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544) ในความหมายเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการเรียน การสอน กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ มีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำสาระของ หลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของ ผู้เรียน หัววิธีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ในสถานศึกษา ให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้น เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน และ สนับสนุนด้านทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งดูแล ตรวจสอบกระบวนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.1 ด้านผู้สอน พบว่า มีการปฏิบัติตามหลัก การจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนแจ้ง วัตถุประสงค์ และเนื้อหาของการเรียนการสอนรายวิชา

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนทุกคนถือเป็นข้อปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องแจ้งวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการเรียนการสอนรายวิชาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักศึกษาทราบในวันแรกของการเรียนการสอนในวิชานั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ของ Gagne and Briggs (1974, pp. 121-136) ซึ่งกล่าวว่า ระบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนต้องแจ้งจุดประสงค์แก่ผู้เรียน กล่าวคือ เป็นการบอกให้ผู้เรียนทราบถึงเป้าหมายหรือผลที่จะได้รับจากการเรียนบทเรียนนั้นโดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ในการเรียน เห็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนทำให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนของตนเองได้ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยให้ผู้สอนดำเนินการสอนตามแนวทางที่จะนำไปสู่จุดหมายได้เป็นอย่างดี ผู้สอนต้องสอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรมที่ดั่งงามตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่มีความอาวุโสและประสบการณ์การสอนมานานจึงสามารถสอดแทรกแนวคิดในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้ได้กับสังคมเมืองให้กับนักศึกษาได้อย่างชัดเจน ดังที่ ไพฑูรย์ สินดารัตน์ (2550) กล่าวถึงองค์ประกอบสำหรับการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปว่า อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่มีความอาวุโส มีประสบการณ์ เข้าใจเนื้อหา ประสานความรู้เข้าด้วยกันและสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี อาจารย์ผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนรายวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีบุคลิกภาพที่หลากหลายแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัย ได้แก่ ด้านวัยวุฒิและประสบการณ์ในการสอน ผลการวิจัยพบว่าผู้สอนแนะนำแหล่งศึกษาความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้ค้นคว้าประกอบการเรียนได้อย่างกว้างขวาง มีการปฏิบัติในระดับน้อย อาจเป็นเพราะผู้สอนเห็นว่า

นักศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นเมืองหลวง มีความเจริญทางเทคโนโลยี มีความสามารถสืบค้นข้อมูลหรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งแหล่งเรียนรู้ทางเศรษฐกิจพอเพียงมีการเผยแพร่อย่างหลากหลาย แต่ทว่าหากผู้สอนมอบหมายงานหรือกิจกรรมใดแล้วได้แนะนำถึงแหล่งค้นข้อมูลจากสื่อต่างๆ ให้นักศึกษาด้วยก็จะช่วยให้นักศึกษาทำผลงานออกมามีประสิทธิภาพตรงตามจุดประสงค์ ฉะนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องรู้แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้งและสามารถแนะนำการสืบค้นเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลนั้นๆ ให้กับนักศึกษาได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Rogers (1969) กล่าวว่า มนุษย์จะสามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่สภาพการณ์ที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศการเรียนที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูใช้วิธีการสอนแบบชี้แนะและทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพและแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว ผู้สอนจึงควรสอนแบบชี้แนะโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางในการเรียนรู้ของตนเองและคอยช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนอย่างสะดวกจนบรรลุผล และการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการเป็นสำคัญเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่บุคคลใช้ในการดำรงชีวิต และแสวงหาความรู้

1.2 ด้านเนื้อหา พบว่า เนื้อหาที่เน้นในระดับมากได้แก่ เนื้อหาคุณธรรม 4 ประการ คือ 1) การรักษาความสัตย์ 2) รู้จักข่มใจตนเอง 3) อุดทน อดกลั้น อดออม 4) การละวางความชั่ว ความทุจริต สามารถนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติตนในสังคมได้ เนื้อหาด้านเงื่อนไขคุณธรรมสามารถใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตได้ เนื้อหาการมีภูมิคุ้มกันใช้ประโยชน์ได้ในสังคมปัจจุบัน เนื้อหาเกี่ยวกับหลักความพอประมาณเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินชีวิตในสังคม

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมการทำบัญชีรายรับรายจ่ายเป็นกิจกรรมที่นำ

มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่ การพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจ และกิจกรรมการศึกษา พระบรมราชาบาทและพระราชดำรัส ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ สร้างแนวความคิดที่ตีงาม และกิจกรรมที่นักศึกษา มี ส่วนร่วมในการเลือกทำได้ตามความสนใจ ทั้งนี้ เนื่อง จาก การที่ให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมเลือกกิจกรรมตามความ สนใจ เช่น กิจกรรมที่เป็นโครงการรณรงค์ต่างๆ เป็นการ ฝึกให้นิสิตนักศึกษามีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกในสังคมที่ดี เป็นไปตามหลัก การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 20) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งการ เรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผล ที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เพิ่ม ความสามารถสอดคล้องกับความถนัด สนใจ และความ ต้องการของผู้เรียน

1.4 ด้านสื่อการสอน พบว่า ต้องเป็นสื่อ การเรียนการสอนที่มีเนื้อหาทันสมัยเหมาะสมและ สอดคล้องกับเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้กับสังคมเมือง มีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างครบถ้วน มหาวิทยาลัยมี แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเพียงพอ เป็นไปตามที่ทบวงมหาวิทยาลัย (2543, หน้า 8) ได้กำหนดไว้ว่ามหาวิทยาลัยจะต้องจัดปัจจัย เกื้อหนุนให้แก่ นิสิตนักศึกษา นั่นก็คือสถานที่ที่เอื้อ ต่อการศึกษาของนิสิตนักศึกษาทั้งในรูปแบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็กและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีห้องสมุดตำรา หนังสือวารสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ มีเครื่อง คอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่ เอื้ออำนวยต่อการสืบค้นและแสวงหาความรู้ทั้ง จากภายในและภายนอกประเทศ มีอาณาบริเวณและ บรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนของนักศึกษา รวมถึงจะต้องสร้างสรรค์บรรยากาศ

เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริม การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.5 ด้านห้องเรียนและสิ่งแวดล้อม พบว่า ห้องเรียนมีอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ เช่น เครื่องขยายเสียง อย่างเพียงพออยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ขนาดห้องเรียน ลักษณะการจัดที่นั่ง มีความเหมาะสมกับการดำเนิน กิจกรรมการเรียนการสอน การตกแต่งพื้นที่เป็นแหล่ง เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ป้ายนิเทศ ชุมการเรียนรู้ ศาลาพักผ่อนและสวนหย่อม เป็นต้น

1.6 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า นิสิตนักศึกษาได้นำกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ ทิศนา แจมมณี (2542, หน้า 34) ได้กล่าว ถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับการเรียนรู้ โดย ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็น ประเด็นสำคัญของการจัดการเรียนการสอน การศึกษา ระดับอุดมศึกษา ควร มีกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติหรือ พฤติกรรมการนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการ เรียนไปใช้ในชีวิตจริง ด้วยการฝึกฝนการนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ ให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้เกิดขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรให้ความสำคัญ กับ “การประยุกต์ใช้” จึงจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดและ ประโยชน์อย่างแท้จริง

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชวงศพระนคร พบว่า

2.1 ด้านผู้สอน ผู้สอนควรถือเป็นข้อปฏิบัติที่ สำคัญในการแจ้งวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงให้นักศึกษาทราบตั้งแต่เริ่มต้น ของการเรียนการสอนในภาคเรียนนั้นๆ ทั้งนี้เพราะการ แจ้งวัตถุประสงค์และเนื้อหานั้นเป็นส่วนหนึ่งขององค์ ประกอบที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี สอดคล้องกับ กาเย่ (Gagne and Briggs, 1974, หน้า 121-136) ซึ่งกล่าวว่า ในระบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้นั้น ผู้สอนต้องแจ้งจุด ประสงค์ เป็นการบอกให้ผู้เรียนทราบถึงเป้าหมายหรือผล

ที่จะได้รับการเรียนบทเรียนนั้นโดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ในการเรียน เห็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนทำให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนของตนเองได้

2.2 ด้านเนื้อหา ต้องเน้นคุณธรรมพื้นฐานที่เอื้อหนุนการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมทุกด้าน ต้องมีหลักธรรมที่สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ ให้อยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติตนในสังคมเมืองที่มีค่านิยมและการแข่งขันทางวัตถุสูง ทั้งนี้การปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม ถือเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของวิชาศึกษาทั่วไปที่จะต้องเน้นควบคู่ไปกับวิชาชีพ คือ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความดี ความงามให้กับผู้เรียน เพื่อหวังให้เขาเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้ชีวิตในสังคม (ไพฑูริย์ สันถรณ์, 2550) เช่น คุณธรรมด้านมีความซื่อสัตย์สุจริต การรู้จักข่มใจตนเอง อดทน อดกลั้น อดออม และการละวางความชั่ว ความทุจริต มีความ پاکเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ที่จะนำมาเป็นหลักยึดประจำใจ เพื่อนำพาไปสู่เป้าหมายได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรง

2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการ เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสนใจ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism ของ Bednar and Carbon (1991) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากการลงมือกระทำ การที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำซึ่งเป็นการสร้างความหมายที่พัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานของประสบการณ์ เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลใหม่กับประสบการณ์ที่มีมาก่อนหรือความรู้เดิมของผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ แนวคิดที่หลากหลายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น ผู้เรียนจะต้องสร้างแนวคิดของตนเอง อาจมาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ นอกจากนี้ควรเน้นกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรมเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, หน้า 5-9) และกิจกรรมส่งเสริมความมีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม เช่น คุณธรรม 4 ประการ ชรรมาภิบาล บรรษัทภิบาล และหลักทศพิธราชธรรม เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sylvia (1999) ที่พบว่า ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่สำคัญและตรงกับเนื้อหา นั้นจะสามารถทำให้บรรลุการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ต้องเป็นกิจกรรมที่สร้างความตระหนักถึงการมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม

2.4 ด้านสื่อการสอน มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อการสอนที่มีเนื้อหาทันสมัยเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้ได้กับสังคมเมือง หรือมีบุคลากรที่มีความชำนาญการผลิตสื่อการสอนที่ทันสมัยรวมทั้งควรสนับสนุนการผลิตหนังสือตำราเรียนและเอกสารประกอบการสอนต่างๆ เช่น สำนักสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการการใช้การผลิต และบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัยแก่อาจารย์ และนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน เป็นแหล่งฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่างๆ และใช้เป็นสถานที่ฝึกทักษะปฏิบัติ และควรสนับสนุนให้อาจารย์มีการจัดทำตำราหรือเอกสารประกอบการสอนที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างครบถ้วนและใช้ร่วมกัน มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและสนับสนุนอาจารย์ด้านการผลิตสื่อการสอน เช่น ส่งอาจารย์ไปอบรมสัมมนา ทั้งนี้ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 69) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีพฤติกรรมที่พบได้ คือครูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพื่อหาคำตอบหรือการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

2.5 ด้านห้องเรียนและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยควรควรกำหนดเป็นนโยบาย ปรับปรุงภูมิทัศน์โดยภาพรวมให้มีความร่มรื่น เป็นธรรมชาติมีบรรยากาศช่วยเสริมการเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับพื้นที่สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Rogers, (1969) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้อบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่าหวาดกลัว น่าไว้วางใจ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ควรใช้และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และความสุขอย่างยั่งยืน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2550) สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Maslow (1962) กล่าวว่า การช่วยให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของคนอย่างพอเพียง การให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตรงตามสภาพความเป็นจริง โดยอาจารย์ผู้สอนกำหนดกิจกรรมด้านจิตอาสาให้นิสิต นักศึกษารับผิดชอบดูแลพื้นที่ เช่น ชุมศาลาพักผ่อนสวนหย่อมบริเวณตึกเรียน ให้มีบรรยากาศเสริมการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ควรเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาที่เรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเสนอเป็นโครงการ พัฒนาบริเวณคณะ/สาขาของตนเอง เป็นกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อพื้นที่สาธารณะ โดยมีอาจารย์ผู้สอนประสานกับผู้บริหารรับผิดชอบพื้นที่ของแต่ละคณะ และติดตามดูแลความเหมาะสมไปกับนิสิตนักศึกษาด้วย

2.6 ด้านการวัดและประเมินผล วิธีการวัดผลและประเมินผลต้องมีความสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน มีแบบทดสอบ และข้อสอบครอบคลุมเนื้อหา และมีการแจ้งหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลก่อนการเรียนการสอน มีการแจ้งคะแนนผลงานระหว่างภาคเรียน อาจารย์ผู้สอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีการประชุมตกลงเกี่ยวกับการวัดผลก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลมีมาตรฐานเดียวกัน มีการแจ้งวิธีการวัดผลและกิจกรรมทั้งหมดในรายวิชาในตอนเปิดภาคเรียน และ

มีการแจ้งคะแนนผลงานแต่ละชั้น เป็นระยะระหว่างภาคเรียน สอดคล้องกับระบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของ Gagne and Briggs (1974, pp. 121-136) กล่าวคือ การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ เป็นขั้นการวัดและประเมินว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนเพียงใด ซึ่งอาจวัดโดยใช้ข้อสอบแบบสังเกต การตรวจผลงาน หรือการสัมภาษณ์ แล้วแต่ว่าจุดประสงค์นั้นต้องการวัดด้านใด แต่สิ่งสำคัญ คือ เครื่องมือที่ใช้วัดต้องมีคุณภาพเชื่อถือได้และมีความเที่ยงตรงในการวัด และการส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ เป็นการสรุป การย้ำ ทบทวนการเรียนที่ผ่านมา เพื่อให้มีพฤติกรรมการเรียนรู้เพิ่มขึ้น กิจกรรมในขั้นนี้อาจเป็นแบบฝึกหัด การให้ทำกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ รวมทั้งการให้ทำการบ้าน ทำรายงาน หรือหาความรู้เพิ่มเติมจากความรู้ที่ได้ในชั้นเรียน และชนาธิปพรกุล (2544, หน้า 6) กล่าวว่า ครูมีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากสอนครูต้องทำหน้าที่ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อใช้ในการวางแผนการสอนต่อไป หรือตัดสินคุณภาพของผู้เรียน ผู้เรียนมีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองโดยเลือกสิ่งที่ต้อง การเรียน วางแผนการเรียน เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียน ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง และประเมินผลการเรียนรู้ของตน นอกจากนี้ การวัดผลและการประเมินผลต้องมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กล่าวคือวัดความรู้ การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับพฤติกรรมได้แก่ การประพฤติปฏิบัติตัว ความรับผิดชอบ มีคุณธรรมทัศนคติที่แสดงออกที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการนำกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ กาญจนาไชยพันธุ์ (2544, หน้า 8) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูกับการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้ว่า การเตรียมการประเมินผล เป็นการประเมินการเรียนการสอนให้ตรงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ได้จากผลงาน นอกจากนี้ยังประเมินครอบคลุมความรู้ จิตพิสัย และการ

ปฏิบัติ นอกจากนี้ต้องมีการจัดทำจัดทำแบบประเมิน การสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ แฟ้มประวัติของผู้เรียน เพื่อให้การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน เพียงตรง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 15 กิจกรรม จัดเรียงตามลำดับเนื้อหาของกิจกรรมดังนี้

- 1) การศึกษาพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน
- 3) การทำบันทึกกิจวัตรประจำวัน
- 4) การวางแผนชีวิต
- 5) การศึกษาพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- 6) การศึกษาประวัติชีวิตของบุคคลด้านเศรษฐกิจพอเพียง
- 7) การปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 8) สร้างธุรกิจแนวคิดใหม่ ด้วยหลักธรรมาภิบาล บรรษัทภิบาล
- 9) สวนครัวในสังคมเมือง
- 10) ผักอินทรีย์ กินดี อยู่ดี ชีวิตปลอดภัย
- 11) ชาวชนไทยไม่ตกเป็นทาสวัตถุนิยม
- 12) การลดภาวะโลกร้อน
- 13) การรณรงค์การประหยัดน้ำประหยัดไฟ
- 14) การลดขยะ
- 15) การรักษาสีเขียว

ผลการประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้านคือ ด้านเนื้อหา ด้านสื่อและด้านประเภทของกิจกรรมการเรียนรู้ จากการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของคู่มือ มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดทุกด้าน ทุกข้อ คุณภาพความเหมาะสมขององค์ประกอบคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพความเหมาะสมสูงสุดคือ ด้านการประเมิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับสอง ด้านการใช้คู่มือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับสาม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่

ด้านคำชี้แจง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด จากการประเมินคุณภาพ พบว่า มีความเหมาะสมชัดเจนทุกองค์ประกอบ สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้เนื่องจากคู่มือฯ จัดทำขึ้นตามหลักทฤษฎีการจัดการเรียนรู้และตามคำแนะนำของผู้สอนและผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านห้องเรียนและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยควรกำหนดเป็นนโยบาย ปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยภาพรวมให้มีความร่มรื่น และมีบรรยากาศสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีความร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาอาคารสถานที่

1.2 พัฒนาห้องเรียนให้มีความพร้อมสำหรับการใช้สื่อประกอบการสอนได้ครบถ้วน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันและพฤติกรรม การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มนักศึกษาที่ผ่านการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบบูรณาการ ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปและกลุ่มวิชาชีพตามหลักสูตรต่างๆ ในระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2543). *การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.
- _____. (2544). *เอกสารชุดเทคนิคการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางและรูปแบบการติดตามประเมินผลโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัลยา ศรีกล้า และชิดารัตน์ คณิงเพียร. (2551). *การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.
- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2544). *การทดสอบทางจิตวิทยา*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกษม วัฒนชัย. (2549). *การเรียนรู้ที่แท้และพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- _____. (2550). *เอกสารประกอบการปาฐกถาพิเศษ “เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา”*. ม.ป.ท.
- โกศล มีคุณ. (2552). บทปริทัศน์: ความพร้อมของบิดามารดา ครู อาจารย์ เพื่อการรับผิดชอบเยาวชนไทย. *วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย*, 6(1), 129-145.
- คณะกรรมการจัดทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา. (2542). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการจัดทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.
- _____. (2550). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง.
- _____. (2550). *การสร้างกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง*. เข้าถึงได้จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org/>
- _____. (2551). *ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง*. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 29(4), 149.